

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Сінькевич О.В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УДК 342.4

DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2020.2.26>

ВНЕСОК Т.М. РАДЬКА У ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІЙ ПРАВА: КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР

Постановка проблеми. Розбудова суверенної демократичної Української держави актуалізує питання конституційно-правового спрямування. Найбільш активно вчені досліджують проблеми інституціонального характеру, пов'язані з реформою виборчого законодавства, конституційного судочинства, муніципального законодавства тощо (дивись, наприклад, [1; 2; 3]). Дещо осторонь залишаються теоретичні проблеми конституційно-правового характеру. Їм в останні роки майже не присвячуються монографічні дослідження, і проблеми функцій галузі конституційного права України не є виключенням.

Дослідження згаданої функціональної проблематики має вагомий роль для подальшого удосконалення конституційного законодавства України. А тому важливим науковим завданням є виявлення теоретичних основ, на яких можна опрацювати питання функцій галузі конституційного права України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільш активно у теорії держави і права питання функцій права розроблялось ще за часів СРСР. «Хвиля» інтересу до дослідження проблем функцій і функціонування права датується 60-70-ми роками ХХ ст. Положення про функції права з'являються у працях С. С. Алексєєва [4], І. Є. Фарбера [5], М. Г. Александрова, О.Д. Зайкіна та Р.Г. Лівшица [6], А. М. Васильєва [7] та ін. Здебільшого функції права в загальній теорії права визначалися як «основні напрями юридичного впливу на суспільні відносини, які визначаються сутністю й соціальним призначенням права в житті суспільства» [8, с. 124]. На той момент найбільш комплексною працею, присвяченою функціям права, була дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук Т. М. Радька на тему «Функції соціалістичного всенародного права», успішно захищена у 1967 році [9]. Попри традицію не «повторювати» тему дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук у власній дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, Т.М. Радько присвятив останню проблематиці функцій права (захищена у 1978 році праця «Теоретичні та методологічні проблеми функцій соціалістичного права [10]).

Метою статті є проаналізувати ті теоретичні висновки та пропозиції щодо функцій права Т.М. Радька, які можуть стати у нагоді при прове-

денні конституційно-правових досліджень функцій цієї галузі.

Результати дослідження. Перша монографія Т.М. Радька з питань, пов'язаних з функціями права, вийшла друком у 1974 році. У цій книзі під назвою «Методологічні питання пізнання функцій права» він писав, що функції права є «ссяйвом» сутності права в суспільних відносинах. Самі ж функції права учений визначав як «зумовлені соціальним призначенням права основні напрями його впливу на суспільні відносини, – напрями, в яких відтворюється класова сутність, службова роль, цілі і завдання права» [11, с. 13, 111]. Враховуючи час та місце публікації монографії зрозуміло, що її детальний аналіз на сучасному етапі розвитку національної науки представляє лише історичний інтерес.

Значно більш цікавою є остання монографія Т.М. Радька, присвячена функціям права, яка вийшла друком у 2014 році; вона озаглавлена «Теорія функцій права».

Монографія структурно поділяється на шість глав, деякі з яких мають у своєму складі параграфи.

Глава I «Методологія дослідження функцій права» присвячена підходам, які Т.М. Радько застосовував для проведення аналізу функцій права. Ця глава найбільш яскраво демонструє, що вчений досліджує обране питання понад 30 років – у її положеннях йдеться і про підходи, які були притаманні дослідженням функцій радянського права, і про те, як їх змінила демократизація суспільного та державного життя. До того ж, саме ця глава має найбільше параграфів у своєму складі – п'ять (§ 1 «Значення та деякі особливості дослідження функцій права на сучасному етапі розвитку юридичної науки», § 2 «Виникнення та розвиток вчення про функції права», § 3 «Філософський (всезагальний) метод пізнання функцій права», § 4 «Загальнонаукові методи пізнання функцій права», § 5 «Приватнонаукові методи пізнання функцій права»).

Пропозиції Т.М. Радька щодо методології дослідження функцій права у цілому застосовувались при проведенні нами досліджень функцій галузі конституційного права України. А чільне місце, яке Т.М. Радько відвів питанням формування вчення про функції права (параграф другий аналізованої глави) дає можливість спиратись на його висновки та узагальнення при проведенні досліджень не

тільки функцій права у цілому, але й функцій окремих галузей права.

Логічним продовженням авторської позиції щодо методології дослідження функцій права виступають положення Глави II «Функції права – проявлення його сутності та соціального призначення». Т.М. Радько угрупував матеріали з цього питання у два параграфи: § 1 «Взаємозв'язок сутності, змісту та функцій права» та § 2 «Соціальне призначення права». Слід погодитись з автором у тому, що розкрити ці питання, не торкаючись методологічних проблем, доволі важко, – якщо взагалі можливо. До того ж, без формулювання позиції щодо ролі права у суспільстві, навряд чи можливо побудувати переконливу теорію функцій права.

Найбільший інтерес з точки зору теоретичного підґрунтя для дослідження функцій галузі конституційного права України представляють положення Глави III «Поняття та класифікація функцій права», яка складається з двох параграфів, присвячених відповідно поняттю та підходам до класифікації функцій права.

Параграф перший «Поняття функцій права» починається з положень, якими Т.М. Радько закладає загальнотеоретичні основи для визначення поняття галузевих функцій. Навряд чи можна заперечити необхідність такого підходу. Але певним недоліком є те, що Т.М. Радько не надає належного підґрунтя для подальшої екстраполяції своїх загальнотеоретичних розробок на «галузеву» основу. Більше того, він виступає проти такої екстраполяції, – значна частина тексту на початку аналізованого параграфу Глави III є авторською полемікою з В.Г. Смірновим, який, досліджуючи функції галузі кримінального права у 1965 році, приділив чільну увагу впливу на них предмета, метода та завдань правового регулювання (йдеться про працю В.Г. Смірнова «Функції радянського права» [12]).

Т.М. Радько опонує В.Г. Смірнову, зауважуючи, що і предмет, і метод, і завдання правового регулювання є «самостійними правовими феноменами, які мають власне призначення, займають суворе місце у системі категорій загальної теорії права» [13]. Він не заперечує наявності зв'язку між ними та функціями галузі права, однак проти їхнього «поглинання» при аналізі цих функцій. Варто зауважити, що межа між «застосуванням» та «поглинанням» не є очевидною.

Натомість, Т.М. Радько пропонує пов'язувати функцію з основними напрямками впливу права на суспільні відносини. Під впливом права на суспільні відносини він пропонує розуміти «реалізацію правових принципів, настанов, заборон та положень і норм у суспільному житті, діяльності держави, її органів, недержавних організацій і громадян».

Вагомий внесок Т.М. Радька у дослідження функцій права, який може бути використаний при дослідженні галузевих функцій, полягає у тому, що він сформулював ознаки функцій права. Однак, можна дискутувати з думкою Т.М. Радька щодо того, що «кожна окрема функція, представляючи собою засіб досягнення певного завдання, що сто-

їть перед правом, підпорядкована завжди конкретній соціально-історичній меті» [13]. Слід підкреслити наявність поліваріантності у взаємовідносинах між функціями та завданнями правового регулювання з тієї точки зору, що одна і та й сама функція може застосовуватися для забезпечення практичної реалізації кількох завдань, та відповідно, – для виконання одного завдання одної функції може бути замало.

Тим не менш, далеко не усі висновки та пропозиції Т.М. Радька щодо взаємовідносин між галузевими функціями та галузевими завданнями правового регулювання викликають зауваження. Так, слід повністю погодитись з його тезою про те, що «у співвідношенні «функція – завдання», визначальним буде завдання, а функція є такою, що визначається завданням, залежною» [13], так само як і з тим, що «по-перше, завдання обумовлюють саме здійснення (існування) функції; по-друге, визначають їхній зміст та, по-третє, самим істотним чином впливають на форми та методи їхньої реалізації, визначають шляхи правового впливу» [13].

Резюмуючи свої наукові пошуки дефініції поняття «функція права», Т.М. Радько зауважив, що:

– «функція – це основний напрям впливу права на суспільні відносини»;

– «об'єкт функції – те, на що спрямована дія функції (виховної – свідомість людей, їхні відчуття, думки, воля, охоронної – відносини, які взяті під охорону шляхом права)» [13].

Щодо визначення поняття «функція» може здаватися, що найбільш вразливим його елементом є прикметник «основний», застосований по відношенню до напрямів впливу права на суспільні відносини. Однак, у подальших главах свого дослідження Т.М. Радько обґрунтовує класифікацію функцій права на основні та неосновні. Більше того, дві наступні глави він присвячує відповідно основним та неосновним функціям права, структуруючи їх на параграфи, кожен з яких присвячений окремій основній чи неосновній функції права.

Слід зауважити, що більше питань викликає те, що Т.М. Радько веде мову не про «правове регулювання», а про «правовий вплив». На наш погляд, твердження про те, що функція – це основний напрям впливу права на суспільні відносини було абсолютно справедливим за радянських часів, понад усе тому, що радянська юридична наука виходила з нормативістських поглядів. На сучасному етапі розвитку національної юридичної науки більш прийнятним було б вести мову про «правове регулювання».

Причинами того, що на сучасному етапі варто надати перевагу застосуванню не поняття «правовий вплив», а поняття «правове регулювання, на наш погляд, є:

– відмова від нормативістського підходу до розуміння права як до пануючого підходу;

– конвергенція правових систем, яка торкнулась і національної системи права;

– такий, що постійно зростає, вплив міжнародного права на національну систему права у цілому,

та доволі сильний вплив на конституційне право зокрема.

Відмова від нормативізму та можливість аналізу правових явищ з точки зору позитивізму надає можливість розширення джерельної бази, яка притаманна українській системі права. Внаслідок цього, те, що у радянській юридичній науці охоплювалось поняттям «правове регулювання», стосувалось лише регулювання, яке здійснювалось нормами права, у сучасному українському правознавстві є значно більш широким та передбачає посилення також і на прецедентне право, і на принципи права, які поки що не знайшли свого закріплення у нормах права. Особливу вагу набувають принципи права, що активно втілюються за ініціативою міжнародних організацій, – водночас, цей приклад демонструє і постійно зростаючий вплив норм міжнародного права на систему права України.

Конвергенція стосується «взаємопроникнення» ієрархії та номенклатури джерел права від романо-германської правової родини до родини англо-американської, а також і зворотній вплив. Те, що рішення єдиного органу конституційної юрисдикції – Конституційного Суду України – є *de facto* прецедентами, те, що Україна визнає юрисдикцію Європейського суду з прав людини та активно впроваджує сформульовані цим наднаціональним судовим органом правові позиції у практику як судів загальної юрисдикції, так і Конституційного Суду України, – все це є проявом впливу англо-американської правової родини. Активізує цей вплив робота Європейського суду з прав людини та євроінтеграційні прагнення і перспективи України (так званий «Люксембурзький суд», Суд Європейського Союзу, так само як і «Страсбурзький суд», ґрунтує свою роботу на прецедентному праві).

Очевидно, що Т.М. Радько тяжіє скоріше до нормативізму, ніж до позитивізму, чим і обґрунтовується запропонована ним дефініція поняття «функція права».

Що ж до поняття «об'єкт функції», сформульованого Т.М. Радьком («те, на що спрямована дія функції») – то слід визнати його надзвичайно доречним та практично корисним. Дуже часто автори праць, присвячених функціям права, функціям галузі права у цілому чи окремим функціям, не характеризують об'єкт досліджуваних функцій (досліджуваної функції). Такий підхід значно збагатив би напрацювання вчених, які аналізують функції права у цілому чи галузеві функції зокрема (щонайменше, надав би розробкам більше теоретичної виваженості та точності).

Главу III «Поняття та класифікація функцій права» аналізованої праці Т.М. Радька продовжує § 2 «Критерії (підстави) класифікації функцій права». Цей параграф є надзвичайно важливим як доктринальне підґрунтя для дослідження галузевих функцій у цілому та функцій галузі конституційного права зокрема. З багатьма висновками та пропозиціями Т.М. Радька слід погодитись; він аргументував їх настільки ґрунтовно, що можна застосовувати його тези без додаткової аргументації (якої, на наш

погляд, вони здебільшого не потребують), та опиратися на них у галузевих дослідженнях.

Основна функція права, на думку Т.М. Радька, полягає у формулі «право – це регулятор суспільних відносин». Цю функцію права він іменує «загально-соціальною» та підкреслює, що це – характеристика права у цілому, це головна, але не єдина його роль в усій системі соціальних регуляторів. Він продовжує, що «у ній право не вичерпується повністю, не розкриває себе до кінця, не виявляє усю свою сутність та багатий зміст» [13].

Далі в аналізованому параграфі обґрунтовується, що загальні функції права – це регулятивна та охоронна функції. Т.М. Радько підкреслює, що «регулятивна та охоронна – це спеціально-юридичні функції права, вони характеризують напрями правового впливу, що виражають специфічну своєрідність права, його юридичне призначення для відносин, які воно опосередковує» [13]. Знов-таки, слід запропонувати замінити іменник «вплив» іменником «регулювання».

Нарешті, Т.М. Радько, виходячи з основних цілей та завдань, що вирішуються правом, пропонує розрізнати економічну, політичну, ідеологічну, виховну та інші функції права. Він зауважує, що «їх у комплексі можна іменувати соціальними, оскільки вони впливають не з внутрішньої природи права, як регулятивна та охоронна, а виокремлюються по відношенню до таких феноменів, як економіка, політика, ідеологія, свідомість. Іншими словами, це не іманентні праву, а зовнішні до його юридичної якості функції, тобто тут має місце не функціональна, а об'єктна класифікація» [13]. Слід всіляко підтримати ці міркування. Та у контексті дослідження функцій конституційного права як галузі національної системи права, додати, – така класифікація функцій галузі конституційного права надасть можливість «інкорпорувати» також і розробки дослідників щодо функцій держави. Адже у цих розробках також наявна класифікація функцій (держави) за сферами суспільного життя та пропозиції виокремлювати економічну, політичну, ідеологічну та інші функції, аналогічні функціям права.

Т.М. Радько, резюмуючи свої напрацювання щодо класифікації функцій права, доходить висновку про необхідність визнання існування не просто «функцій права», а «системи функцій права», яку він пропонує пов'язувати з системою права. На думку дослідника, слід виокремлювати такі елементи системи функцій права:

- загальногалузеві (властиві усім галузям права);
- міжгалузеві (властиві двом та більше, але не усім галузям права);
- галузеві (притаманні одній галузі права);
- правових інститутів (властиві конкретному інституту права);
- комплексних інститутів (властиві кільком інститутам права);
- норм права (властиві конкретному виду норм права).

Слід повністю погодитись з цим висновком про необхідність застосування системного підходу до

дослідження функцій права у цілому та галузевих функцій зокрема. Цей підхід варто взяти за основу, та адаптувати до конкретної галузі.

Так, при застосуванні системного підходу до дослідження функцій галузі конституційного права, на наш погляд, надзвичайно важливим буде приділення уваги функціям норм конституційного права. Враховуючи, що серед них норми Конституції, можна сформулювати тезу, відповідно до якої при застосуванні системного підходу до дослідження функцій галузі конституційного права слід акцентувати увагу також і на функціях норм Основного Закону, у той час як функції галузевих інститутів матимуть значно менший вплив на галузеві функції.

Адже не можна заперечувати той факт, що конституційному праву на всіх етапах його розвитку були притаманні свої, властиві тільки цій галузі, функції. Оскільки основним джерелом цієї галузі є конституція, то варто зауважити, що розвиток функцій конституційного права тісно пов'язаний з розвитком функцій конституцій. Але зайвий раз наголосимо на тому, що не потрібно ідентифікувати функції конституції й функції конституційного права.

Аналізуючи працю Т.М. Радька, варто зауважити, що він послідовно утримується в межах теорії права, лише інколи наводячи «галузеві» приклади. Чи не єдиним разом, коли він звертається до галузі конституційного права, є ілюстрування галузевих функцій права, до числа яких – розмірковує дослідник, – можна віднести установчу функцію, якщо йдеться про цю галузь. Т.М. Радько пише, що «конституційні норми та конституції у цілому <...> здійснюють установчу функцію. Виокремлення вказаної функції у конституційному праві <...> цілком виправдано. Однак, її ніяк не можна віднести до всіх галузей права» [13]. Вказане твердження не викликає заперечень. Адже важливою, відмінною від функцій інших галузей права, є домінуюча – установча – функція конституційного права, що отримує свій прояв і розвиток у функціях конституцій.

Наступні дві глави в аналізованій монографії Т.М. Радька присвячені запропонованій їм як найбільш важливій класифікації функцій права – на основні та неосновні. Так, Глава IV «Основні (власно-юридичні) функції права» охоплює дві функції – § 1 «Регулятивна функція права», § 2 «Охоронна функція права». А Глава V «Неосновні функції права» присвячена трьом функціям – до її складу Т.М. Радько включив § 1 «Компенсаційна функція», § 2 «Поновлювальна функція», § 3 «Обмежувальна функція».

Завершує дослідження Глава VI «Функції правових норм». Отже, Т.М. Радько оминає увагою функції інститутів права, зосереджуючись лише на функціях права та норм права. У контексті дослідження

функцій галузі конституційного права України це не є недоліком, адже, як було запропоновано уважати вище, на функції цієї галузі найбільше впливають функції Конституції України, ніж функції окремих інститутів конституційного права.

Висновки і пропозиції. Таким чином, найбільш вагомий внесок для формування доктринальної основи дослідження функцій галузі конституційного права України становлять напрацювання Т.М. Радька. Слід відмітити, що крім проаналізованої вище монографії «Теорія функцій права» його авторству належать і підрозділи у підручниках з теорії держави і права, у хрестоматіях з цієї навчальної дисципліни. Варто відмітити, що вони є доволі стислими, з огляду на наявність обмежень до структурних частин підручників, але не завжди «дублюють» матеріал, викладений в проаналізованій вище монографії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Марцеляк О.В. Місце Конституційного Суду України в конституційно-правовому механізмі забезпечення прав і свобод людини. *Публічне право*. Спеціальний випуск. С. 129-132.
2. Мішина Н.В. Муніципальна реформа в Україні: стан і перспективи. *Право України*. 2018. № 4. С. 126-138.
3. Мішина Н.В. Формування моральних традицій сучасного українського конституціоналізму. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. 2010. С. 318 – 324.
4. Алексеев С.С. Общая теория социалистического права : (Курс лекций) : Учеб. пособие : [В 4 вып.] / М-во высш. и спец. образования РСФСР. Свердлов. юрид. ин-т. Свердловск : [б. и.], 1963. 265 с.
5. Фарбер И.Е. О воспитательной функции общественного права. *Советское государство и право*. 1963. № 7. С. 38-47.
6. Александров Н.Г., Зайкин А.Д., Лившиц Р.З. Основной закон о труде. М.: *Профиздат*, 1972. 144 с.
7. Васильев А.М. Диалектическая связь категорий общей теории права. *Советское государство и право*. 1974. № 1. С. 13-21.
8. Общая теория права и государства : учебн. ; под ред. В.В. Лазарева. 2-е изд., перераб. и дополн. М. : Юристъ, 1996. 472 с.
9. Радько Т. Н. Функции социалистического общественного права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Саратов : [б. и.], 1967. 20 с.
10. Радько Т. Н. Теоретические и методологические проблемы функций социалистического права: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. М. : [б. и.], 1978. 40 с.
11. Радько Т. Н. Методологические вопросы познания функций права. Волгоград : НИиРИО ВСШ МВД СССР, 1974. 151 с.
12. Смирнов В.Г. Функции советского уголовного права. Л. : Изд-во Ленингр. гос. ун-та, 1965. 188 с.
13. Радько Т. Н. Теория функций права. Монография. 2014. 295 с. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=yRlmAwAAQBAJ&num=13>

Синькевич О.В. ВНЕСОК Т.М. РАДЬКА У ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІЙ ПРАВА: КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР

Розбудова суверенної демократичної Української держави актуалізує питання конституційно-правового спрямування. Найбільш активно вчені досліджують проблеми інституціонального характеру, пов'язані з реформою виборчого законодавства, конституційного судочинства, муніципального законодавства тощо.

Деякі осторонь залишаються теоретичні проблеми конституційно-правового характеру. Їм в останні роки майже не присвячуються монографічні дослідження, і проблеми функцій галузі конституційного права України не є виключенням.

Дослідження згаданої функціональної проблематики має вагомий роль для подальшого удосконалення конституційного законодавства України. А тому важливим науковим завданням є виявлення теоретичних основ, на яких можна опрацьовувати питання функцій галузі конституційного права України.

Найбільш активно у теорії держави і права питання функцій права розроблялось ще за часів СРСР. «Хвиля» інтересу до дослідження проблем функцій і функціонування права датується 60-70-ми роками ХХ ст. На той момент найбільш комплексною працею, присвяченою функціям права, була дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук Т. М. Радька на тему «Функції соціалістичного всенародного права», успішно захищена у 1967 році. Попри традицію не «повторювати» тему дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук у власній дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, Т.М. Радько присвятив останню проблематиці функцій права (захищена у 1978 році праця «Теоретичні та методологічні проблеми функцій соціалістичного права»). Перша монографія Т.М. Радька з питань, пов'язаних з функціями права, вийшла друком у 1974 році. У цій книзі під назвою «Методологічні питання пізнання функцій права» він писав, що функції права є «свйвом» сутності права в суспільних відносинах.

Резюмовано, що найбільш вагомий внесок для формування доктринальної основи дослідження функцій галузі конституційного права України становлять напрацювання Т.М. Радька. Проаналізовано положення його останньої монографії «Теорія функцій права» (2014) та констатовано, що його авторству належать і підрозділи у підручниках з теорії держави і права, у хрестоматіях з цієї навчальної дисципліни. Варто відмітити, що вони є доволі стислими, з огляду на наявність обмежень до структурних частин підручників, але не завжди «дублюють» матеріал, викладений в проаналізованій вище монографії.

Ключові слова: конституційне право, конституційне право як галузь права, конституціоналізм, функції конституційного права, галузеві функції, функції права.

Sinkevych O. V. PROFESSOR RADKO'S CONTRIBUTION TO THE STUDY OF THE LAW FUNCTIONS: CONSTITUTIONAL DIMENSION

The development of a sovereign democratic Ukrainian state raises the issue of constitutional orientation. The most active researchers study the problems of an institutional nature related to the reform of electoral legislation, constitutional justice, municipal legislation, etc. Theoretical problems of a constitutional and legal nature remain somewhat aside. In recent years, almost no monographs have been devoted to them, and the problems of the functions of the constitutional law of Ukraine are no exception.

The study of the mentioned functional issues has an important role for further improvement of the constitutional legislation of Ukraine. Therefore, an important scientific task is to identify the theoretical foundations on which to work on the functions of the constitutional law of Ukraine.

The question of the functions of law has been most actively developed in the theory of the state and law since the times of the USSR. The "wave" of interest in the study of problems of functions and functioning of law dates back to the 60-70s of XX century. At that time, the most comprehensive work on the functions of law was a dissertation for the degree of Candidate of Law of T.N. Radko on "Functions of socialist national law", successfully defended in 1967. Despite the tradition of not "repeating" the topic of the dissertation for the degree of Candidate of Law in his own dissertation for the degree of Doctor of Law, T.N. Radko devoted the latter to the problems of the functions of law (the work 'Theoretical and Methodological Problems of the Functions of Socialist Law', defended in 1978). The first monograph of T.N. Radko was published in 1974. In this book, entitled "Methodological Issues of Cognition of the Functions of Law," he wrote that the functions of law are the "radiance" of the essence of law in social relations.

It is summarized that the most significant contribution to the formation of the doctrinal basis for the study of the functions of the field of constitutional law of Ukraine are the work of T.N. Radko. The provisions of his latest monograph "Theory of Functions of Law" (2014) are analyzed and it is stated that his authorship includes sections in textbooks on the theory of state and law, in textbooks on this subject. It should be noted that they are quite concise, given the limitations to the structural parts of textbooks, but do not always "duplicate" the material presented in the above monograph.

The monograph is structurally divided into six chapters, some of which contain paragraphs.

Chapter I "Methodology for the study of the functions of law" is devoted to the approaches that T.N. Radko used to analyze the functions of law. This chapter most clearly demonstrates that the scholar has been researching the chosen issue for more than 30 years – its provisions deal with the approaches that were inherent in the study of the functions of Soviet law, and how they have changed the democratization of public and state life. In addition, this chapter has the most paragraphs in its composition – five (§ 1 "The value and some features of the study of the functions of law at the present stage of development of legal science", § 2 "Origin and development of the doctrine of the functions of law", § 3 "Philosophical (universal) method of cognition of the functions of law", § 4 "General scientific methods of cognition of the functions of law", § 5 "Private scientific methods of cognition of the functions of law").

T.N. Radko's suggestions on the methodology of research of the functions of law in general was used in our research of the functions of the field of constitutional law of Ukraine. A prominent place, which T.N. Radko took away the formation of the doctrine of the functions of law (paragraph two of the analyzed chapter) provides an

opportunity to rely on its conclusions and generalizations in research not only the functions of law as a whole, but also the functions of individual branches of law.

The logical continuation of the author's position on the methodology of research of the functions of law are the provisions of Chapter II "Functions of law – the manifestation of its essence and social purpose." T.N. Radko grouped the materials on this issue into two paragraphs: § 1 "Relationship between the essence, content and functions of law" and § 2 "Social purpose of law". It should be agreed with the author that it is quite difficult, if at all possible, to solve these questions without touching on methodological problems. In addition, without formulating a position on the role of law in society, it is hardly possible to build a convincing theory of the functions of law.

Key words: constitutional law, constitutional law as a branch of law, constitutionalism, functions of constitutional law, branch functions, functions of law.